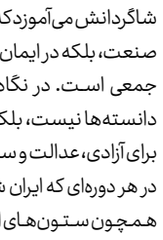

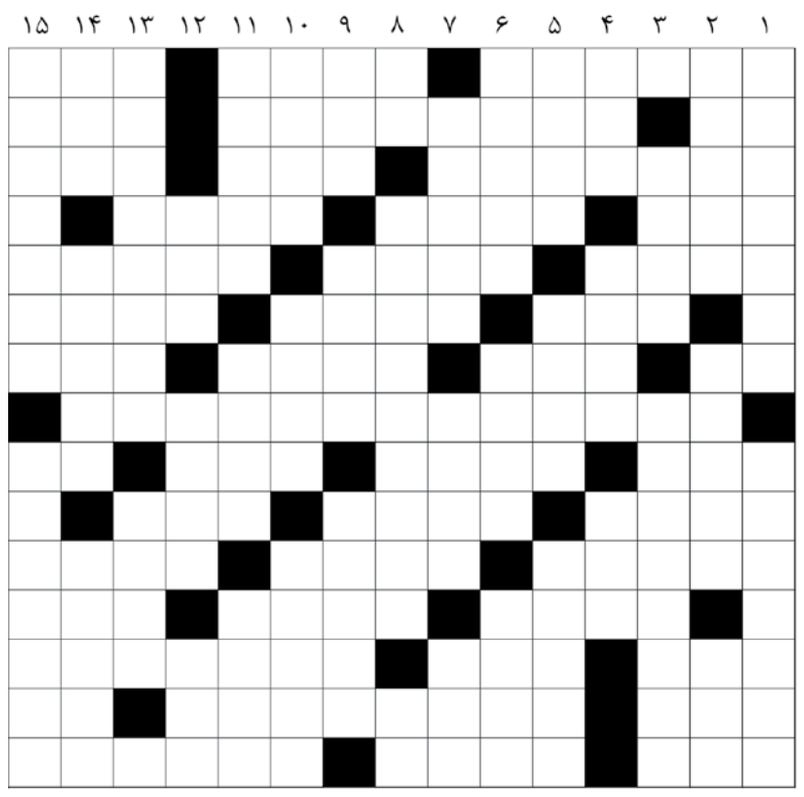

رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها در گفت‌وگوی اختصاصی با روزنامه «جام جم»:

دشمن نخبگان مردد می‌خواهد

تهمینه سبحانی‌شاد | گروه جامعه

پس از حملات اخیر دشمن آمریکایی - صهیونیستی به کشور و پاسخ‌های کوبنده ایران به آنان، بسیاری تصور می‌کردند که جنگ تمام شده است. باوجود این‌که دشمن در میدان نبرد، سخت شکست خورده اما گویی در شرایط کنونی، جنگ لباس عوض کرده و به میدان ذهن‌ها منتقل شده است. این بدان معنی است که با وجود روزهای آتش‌بس اما بخشی از جنگ به کلاس‌های درس، شبکه‌های اجتماعی و در ذهن نخبگان دانشگاهی جریان پیدا کرده است؛ و حالا دانشگاهیان در نقطه تلاقی این تهدیدها و فرصت‌ها قرار گرفته‌اند. دانشگاهی که از یک محل آموزش صرف، به یک کارخانه تولید امید و مقاومت تبدیل شده است. با این حال سؤال اصلی این است که وقتی جنگ به دانشگاه رسیده، این نهاد چگونه می‌تواند بدون ازدست‌دادن استقلال در این جنگ ترکیبی پیروز شود؟ در ادامه با حجت‌الاسلام‌والمسلمین مصطفی رستمی، رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها درباره چنین مسائلی به گفت‌وگو پرداخته‌ایم.

اخیرا گفته‌اید که «دانشگاه پساجنگ نداریم»؛ کمی درباره این مساله بیشتر توضیح می‌دهید؟

نباید مفهوم جنگ را فقط به درگیری نظامی مستقیم محدود کنیم. امروز اگر چه ممکن است در برهه‌ای، از شدت رویارویی نظامی کاسته شود اما تقابل دشمن با ملت ایران در حوزه‌های دیگر با شدت و پیچیدگی بیشتری ادامه پیدا می‌کند. این تقابل، امروز در عرصه‌های رسانه، افکار عمومی، فرهنگ، اقتصاد، علم، فناوری، آموزش و حتی در لایه‌های هویتی و سبک زندگی دنبال می‌شود. از همین رو وقتی سخن از جنگ ترکیبی به‌میان می‌آید، یعنی با مجموعه‌ای از فشارها و عملیات‌های همزمان مواجه هستیم که هدف آنها تضعیف قدرت ملی، اخلال در محاسبات جامعه و ایجاد اختلال در روند پیشرفت کشور است.

اما دانشگاه در این شرایط چه جایگاهی دارد؟

در این میان، دانشگاه جایگاهی بسیار مهم و تعیین‌کننده دارد. دانشگاه فقط محل آموزش نیست؛ کانون تربیت نیروی انسانی، تولید فکر، شکل‌گیری هویت اجتماعی و محل پرورش مدیران و نخبگان آینده کشور است. طبیعی است که در چنین شرایطی، دانشگاه یکی از اصلی‌ترین میدان‌های تقابل باشد. بنابراین وقتی می‌گوییم دانشگاه پساجنگ نداریم، یعنی دانشگاه نباید تصور کند با کاهش یا توقف یک درگیری نظامی، میدان تقابل پایان یافته است. ما همچنان در معرض جنگ اراده‌ها، جنگ روایت‌ها، جنگ شناختی و جنگ هویتی قرار داریم و دانشگاه باید با هوشیاری، قدرت تحلیل و حضور فعال، در این میدان نقش‌آفرین باشد.

آیا بی‌هویت‌سازی نخبگان از اولویت‌های دشمن در جنگ ترکیبی است؟

بی‌تردید یکی از اهداف مهم جنگ ترکیبی، ضربه‌زدن به هویت نسل جوان و به‌ویژه نخبگان دانشگاهی است. دشمن به‌خوبی می‌داند که اگر نتواند در میدان سخت به نتیجه برسد، تلاش می‌کند در میدان ذهن و ادراک، محاسبه و انگیزه اثر بگذارد. از این رو، یکی از مهم‌ترین برنامه‌های او، سست‌کردن عناصر هویتی نسل جوان است؛ یعنی جداکردن دانشجو از ریشه‌های دینی، ملی، تاریخی و انقلابی‌اش و جایگزین‌کردن آن با نوعی سردرگمی، خودکم‌بینی و بی‌اعتمادی به آینده. البته مساله فقط بی‌هویت‌سازی به‌معنای ساده آن نیست؛ بلکه مجموعه‌ای از اقدامات به‌هم‌پیوسته در حال انجام است؛ از تخریب مرجعیت‌های فکری و فرهنگی گرفته تا القای یاس، تحقیر توان داخلی، ایجاد شکاف میان نسل جوان و واقعیات پیشرفت کشور و تضعیف حس مسئولیت اجتماعی و ملی. دشمن می‌خواهد نخبه دانشگاهی به‌جای آن‌که خود را عنصر مؤثر در ساخت آینده کشور بداند، دچار تردید در توانایی‌های خود و بدبینی نسبت به مسیر پیش‌رو شود.

و مهم‌ترین سلاح دانشگاه در برابر این حملات شناختی دشمن چیست؟

در مقابل این طراحی، رسالت دانشگاه بسیار سنگین است. دانشگاه باید همزمان که در مسیر تولید علم و فناوری حرکت می‌کند، در حوزه تقویت هویت، خودباوری، امید، مسئولیت‌پذیری و قدرت تحلیل نیز نقش‌آفرین باشد. اگر نخبه دانشگاهی هویت روشن، باور عمیق و فهم درست از جایگاه خود در پیشرفت کشور داشته باشد، نه‌تنها در برابر این جنگ آسیب‌پذیر نخواهد شد، بلکه خود به یکی از مهم‌ترین عناصر خنثی‌کننده این طراحی تبدیل می‌شود.

اما در مقابل این طراحی پیچیده، ما شاهد حضور پرشور و خودجوش دانشجویان و اساتید در تجمعات بیعت با مقام معظم رهبری هستیم.

این حضور، پیش از هر چیز، پاسخی روشن و صریح به یک روایت‌سازی غلط و هدفمند است. دشمن سال‌هاست تلاش می‌کند چنین القا کند که جوان ایرانی از هویت دینی و انقلابی خود فاصله گرفته و میان نسل جدید و نظام اسلامی شکاف عمیقی به‌وجود آمده است اما آنچه در صحنه دیده می‌شود، خلاف این ادعا را نشان می‌دهد. وقتی دانشجویان و اساتید با انگیزه، بصیرت و حضور داوطلبانه در چنین صحنه‌هایی شرکت می‌کنند، در واقع اعلام می‌کنند که نسبت به سرنوشت کشور، آرمان‌های انقلاب و جایگاه رهبری بی‌تفاوت نیستند. دانشگاه ایرانی، دانشگاهی زنده، بیدار و برخوردار از قدرت تشخیص است. دانشگاه ماصرفا محل انتقال دانش نیست، بلکه نهادی دارای حساسیت اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است و در بزنگاه‌های مهم، موضع خود را آگاهانه نشان می‌دهد. این حضورها بیانگر آن است که بدنه دانشگاهی کشور، برخلاف تصویرسازی رسانه‌های معاند، نه دچار انفعال شده و نه نسبت به جبهه‌بندی‌های واقعی بی‌تفاوت است. در این بین پیوند نسل جوان با مقام معظم رهبری، پیوندی عاطفی صرف یا تشریفاتی نیست، بلکه برآمده از اعتماد، شناخت و تجربه است. جوانان ما در حوادث و شرایط مختلف دیده‌اند که رهبر شهید انقلاب با حکمت، صلابت و شناخت دقیق از مسائل، کشور را در مسیر درست هدایت کرده‌اند. به همین دلیل، این حضورها را باید نشانه‌ای از عمق سرمایه اجتماعی، بصیرت نسل جوان و پایداری پیوند دانشگاه با آرمان‌های انقلاب اسلامی دانست.

اخیرا مقام معظم رهبری فرمودند که باید تعامل خانواده‌های دانش‌آموزان و دانشجویان در اداره مدارس و دانشگاه‌ها، بیشتر از پیش فراهم شود. این تعامل در عمل چگونه باید متحول شود؟

این تاکید مقام معظم رهبری ناظر به یک اصل مهم تربیتی و اجتماعی است و آن این‌که تعلیم و تربیت، امری یک‌سویه و محدود به محیط رسمی آموزش نیست. مدرسه و دانشگاه هرچقدر هم توانمند باشند، اگر پیوند آنها با خانواده‌ها ضعیف باشد، بخش مهمی از ظرفیت تربیتی، حمایتی و هویتی از دست خواهد رفت. خانواده نخستین و ماندگارترین بستر شکل‌گیری شخصیت، باورها و سبک زندگی فرزند است و اگر این بستر با مدرسه و دانشگاه هم‌افزا شود، نتیجه آن رشد متوازن‌تر، عمیق‌تر و پایدارتر خواهد بود. در شرایط امروز کشور، این تعامل از آن جهت اهمیت بیشتری پیدا می‌کند که نسل جوان علاوه بر مسائل آموزشی، با انبوهی از پیام‌ها، روایت‌ها، فشارهای رسانه‌ای و چالش‌های فرهنگی و هویتی نیز مواجه است. در چنین فضایی، خانواده و دانشگاه باید به‌جای حرکت جداگانه، یک ارتباط هوشمندانه، منظم و مستمر با یکدیگر داشته باشند تا بتوانند در مسیر رشد علمی، اخلاقی و هویتی فرزندان، نقش مکمل ایفا کنند.

دانشگاه چگونه می‌تواند بدون دخالت در استقلال دانشجو، خانواده را در این راستا هم‌پیمان ترکند؟

برای تحقق این تعامل، چند اقدام ضروری به‌نظر می‌رسد. نخست این‌که سازوکارهای ارتباط منظم و واقعی میان دانشگاه و خانواده‌ها تقویت شود؛ نه صرفا در قالب برنامه‌های تشریفاتی، بلکه به‌صورت مساله‌محور و کارآمد. دوم این‌که خانواده‌ها نسبت به مسائل فکری، فرهنگی، آموزشی و روانی فرزندان خود آگاهی بیشتری پیدا کنند و دانشگاه نیز در این زمینه زمینه‌سازی و اطلاع‌رسانی لازم را انجام دهد.

> **یکی از اهداف مهم جنگ ترکیبی ضربه‌زدن به هویت نسل جوان و به‌ویژه نخبگان دانشگاهی است. دشمن به‌خوبی می‌داند که اگر نتواند در میدان سخت به نتیجه برسد، تلاش می‌کند در میدان ذهن و ادراک، محاسبه و انگیزه اثر بگذارد**

نکته دیگر این‌که از ظرفیت مشاوران، اساتید راهنما، کانون‌های فرهنگی و بسترهای نوین ارتباطی برای ایجاد ارتباط مؤثرتر با خانواده‌ها استفاده شود؛ و چهارم این‌که این تعامل، متناسب با اقتضائات دانشگاه و شخصیت مستقل دانشجو طراحی شود. طبیعتا در دانشگاه، نوع تعامل خانواده با آنچه در مدرسه وجود دارد متفاوت است. دانشجو از استقلال بیشتری برخوردار است و باید این استقلال نیز محترم شمرده شود. بنابراین منظور از تعامل خانواده، دخالت مستقیم در فرآیندهای اجرایی و علمی دانشگاه نیست، بلکه مقصود، شکل‌گیری یک شبکه همراه، آگاه و پشتیبان برای کمک به رشد همه‌جانبه دانشجو است. هرچه این ارتباط هوشمندانه‌تر، دقیق‌تر و متناسب‌تر شکل بگیرد، هم خانواده‌ها آرامش و اطمینان بیشتری خواهند داشت و هم دانشگاه‌ها در انجام ماموریت علمی و تربیتی خود موفق‌تر خواهند بود.

یادداشت

مصطفی آذرکیش | معاون آموزش متوسطه وزارت آموزش‌وپرورش

پیام‌آوران ایستادگی و امید

معلم، واژه‌ای است لبریز از معنا؛ انسانی که نه‌فقط دانایی می‌آموزد، بلکه عشق به وطن، ایمان به خدا و احساس مسئولیت نسبت به میراث فرهنگی و معنوی ملت را در جان دانش‌آموزان می‌نشاند. در تاریخ این سرزمین، معلم همیشه چراغی بوده که در تاریکی‌های جهل و تردید، نوری از یقین و آگاهی افروخته است. او پاسدار اندیشه‌ای است که نه‌فقط به امروز، بلکه به فردا و فردای فرزندان این مرز و بوم می‌اندیشد.

در روزگار دشوار جنگ رمضان، هنگامی که آسمان ایران از فریاد جنگنده‌ها و موشک‌ها آکنده بود، معلم همچنان در سنگر فرهنگ ایستاد؛ در مدرسه‌ای که دیوارهایش شاید از ترکش‌ها زخمی بود، اما دلش از ایمان و عشق به وطن لبریز. در آن روزها، معلم نه‌فقط آموزگار الفبا، که پیام‌آور ایستادگی و امید بود. او درس وطن‌دوستی را نه از کتاب که از جان خود می‌نوشت. بسیاری از آنان لباس معلمی را با یونیفرم خدمت عوض کردند؛ برخی در عرصه جهادگری، به شاگردان‌شان شجاعت می‌آموختند و برخی دیگر در کلاس، آنان را به دعا و مقاومت فرامی‌خواندند.

معلم ایرانی، نگهبان هویت ملی و مذهبی است؛ کسی که به نسل جدید می‌آموزد ایرانی‌بودن یعنی پاسداری از ارزش‌های دیرین، محبت به خدا و عشق به خاکی که هزاران سال فرهنگ، دین و اخلاق در آن ریشه دارد. او به شاگردانش می‌آموزد که پیشرفت کشور نه‌تنها در علم و صنعت، بلکه در ایمان، صداقت و احساس مسئولیت جمعی است. در نگاه او، آموزش تنها فرآیند انتقال دانسته‌ها نیست، بلکه ساختن انسان‌هایی است که برای آزادی، عدالت و سربلندی وطن تلاش کنند.

در هر دوره‌ای که ایران شاهد خطر و تلاطم بوده، معلمان همچون ستون‌های استوار جامعه مانده‌اند. آنان ذهن کودکان را از ترس و تردید پاک کرده و در جان آنان عشق به ایران، احترام به شهدا و جدیت در دفاع از آرمان‌های دینی و ملی را کاشته‌اند. بی‌تردید، اگر جبهه نبرد جسمی با دشمنان بیرونی بوده، کلاس درس جبهه نبرد فکری با غفلت و فراموشی است. و در این سنگر، معلم همواره فرماندهی بی‌ادعا و دلسوز بوده است. امروز، پس از عبور از دشواری‌ها، نقش معلم در حفظ روحیه وطن‌پرستی نسل جدید همچنان حیاتی است. در جهانی که ارزش‌ها در معرض هجمه‌های فرهنگی و رسانه‌ای است، معلم باید همان صدای پاکی باشد که به دانش‌آموزان یادآوری می‌کند ایرانی‌بودن افتخار است؛ ایمان‌داشتن قدرت است و وفاداری به وطن وظیفه‌ای مقدس.

فرزندان این سرزمین، اگر آگاه و مومن پرورش یابند، هرگز هویت خود را نمی‌بازند. و این آگاهی و ایمان، از لبخند و تلاش بی‌وقفه معلم سرچشمه می‌گیرد، انسانی که خود عاشق وطن است و دلش برای آینده روشن ایران می‌تپد.

پس معلم را باید نه‌فقط مربی علم، بلکه پاسدار نور ایران دانست؛ سکوتش عبادت، قلمش سلاح و نگاهش روزنه‌ای به فردایی است که در آن جوانان این سرزمین با عزت، ایمان و وطن‌دوستی گام برمی‌دارند.

طراح: بیژن گورانی

جدول ۷۲۳۹

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱							■					■			
۲			■									■			
۳								■				■			
۴				■					■					■	
۵					■					■					
۶		■				■					■				
۷			■				■					■			
۸	■														■
۹				■					■				■		
۱۰					■					■				■	
۱۱						■					■				
۱۲		■					■					■			
۱۳				■				■							
۱۴				■									■		
۱۵				■					■						

جدول عادی

افقی: ۱) همکاری-نویسنده-بی‌دینی ۲) سوره بیستم قرآن-زبان قدیم هند-عشق بیگانه ۳) تخت جابه‌جاکردن مجروح-گرسنگی-تیر او از قله دماوند تا رود جیحون پرتاب شد ۴) دست‌نماز-نام‌ها-بازپرس قدیم ۵) نارسانا-دلیل‌ها-موسیقیدان عصر ساسانی ۶) لطیف-نوعی اسباب‌بازی-مربوط به هنر ۷) حرف فاصله-از ملزومات نجاری-گازی قابل اشتعال-محله ۸) رمانی عاشقانه نوشته فهیمه رحیمی ۹) ابزار هیزم‌شکن-پنبه‌زن-روز عرب-دشنام‌دادن ۱۰) ویران‌کننده-پیشوندی برای شمارش اتم‌ها در شیمی-سر بی‌مو ۱۱) شادباش-ترسناك-نوعی میمون ۱۲) نخستین موذن اسلام-جست‌وجوگر-شك و تردید ۱۳) کلمه شرط-ولگرد-از صنایع استان هرمزگان ۱۴) واحد شمارش قطار-رمان جاودانه ویکتور هوگو-بله آلمانی ۱۵) ذره باردار-نگاه کردن-دیرگدازترین فلز شناخته شده.

عمودی: ۱) روزنامه‌ها و مجلات-به آخرین فرزند خانواده می‌گویند ۲) شهرستانی در استان اصفهان-فرمانده رعیت-حیوان معروف نپال ۳) از محلات شمال تهران-از باشگاه‌های فوتبال آلمان ۴) ریسمان-از سه رنگ اصلی-رغبت ۵) برادر شیرازی-وطن-جسم ۶) تنبل-خدمتگزار-صفحات داخلی روزنامه ۷) پاینده و جاویدان-بیهوده-مزه فلفل ۸) سخن بی‌پرده-نوعی خورشت ایرانی و خوشمزه-درخت زبان گنجشك ۹) قدر و منزلت-اجاقک-از سازهای زهی در ارکستر سمفونیک ۱۰) قائم به ذات-فضای ذهنی-نوعی زغال سنگ ۱۱) گندیده و بدبو-از اصول دین-پاسبان قدیم ۱۲) بخش کوچکی از یک چیز-فالگیر-از وسایل ورزش باستانی ۱۳) مشهورترین سلاح چریکی دنیا-زن گندمگون ۱۴) فانوس دریایی-ضربه‌ای در والیبال-معاینه پزشکی ۱۵) نور-لباس رستم.

جدول ویژه

افقی: ۱) نوعی سوسیس بلند-شکست ورزشی-فراوان‌ترین عنصر زمین ۲) صدمه-نام دیگر سوره حمد-امیدواری ۳) بیشترین ذخایر نفتی جهان را دارد-کتاب هندو-ته‌چك ۴) گوژپشت-از انجیل‌های معتبر-روزآمد ۵) شرط‌بندی-سازمان بین‌المللی استاندارد-کفش ۶) چپاول-سلام-شیفت ۷) حرف انتخاب-دامنه سبز کوه-کاریز-فرشته ۸) نوعی نیروی جاذبه بین مولکولی بسیار قوی است ۹) رواندار خفته-زنی که به جای مادر به کودک شیر دهد-بلوز زنانه-انیمیشن پیت داکتر ۱۰) اشاره-ذخیره-قطعی و حتمی ۱۱) یکی پس از دیگری-زمین بی‌صاحب-وسیله کمک حرکتی بیماران ۱۲) پهلوانی تورانی-واحدی نظامی-بی‌نیازی ۱۳) نشاط-از شرکت‌های خودروساز فرانسوی-سبک واقع‌گرایی در نقاشی ۱۴) دیشب-حداقل-شکمو ۱۵) آسانی-تکه گل خشک‌شده-مناسب استفاده روزمره.

عمودی: ۱) نوعی پنیر-شفاعت ۲) مملو-شاخه‌ای از فیزیک-از قبایل عرب صدر اسلام ۳) نسوان-از نام‌های قیامت در قرآن ۴) قیمت اولی که در حراج اعلام می‌کنند-از رهبران نهضت مبارزه منفی هند-جمله قرآنی ۵) کتاب ژان ژاک روسو-جاده فرودگاه-ابزاری برای ترکیب رنگ‌ها روی پالت نقاشی ۶) ریاضیدان فرانسوی قرن نوزدهم-ستمگر-لغو ۷) بی‌بندوبار-چوب سوزاندنی-حق مخالفت ۸) مشعل جوشکاری-شاعر ایرانی که گویند سندبادنامه را به شعر درآورد-تهدید ۹) دستاویز-بنیان‌گذار روان‌شناسی عمومی-متنافر ۱۰) خدمتگزار-هنر پرتاب تیر-درست دانستن عملی ۱۱) عوض و بدل کردن-توبه‌کننده-خوابیده ۱۲) بالای زانو-پدر پینوکیو-غرغر ۱۳) شخصیت داستان‌های موریس لوبلان فرانسوی-سرکش ۱۴) بدگویی در شعر-عظمت-اجرای موسیقی در حضور مردم ۱۵) نوعی گلابی-جاندار تک‌سلولی آب‌های شیرین.

حل جدول عادی ۷۲۳۸

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ا	ق	ا	■	ر	س	و	خ	■	ر	ی	ش	خ	ن	د
۲	ل	ر	د	■	ا	س	ف	ر	ا	ی	ن	■	ط	ا	ق
۳	ز	ب	ا	ن	ی	■	ا	س	ف	■	ا	گ	ا	ه	■
۴	ا	■	م	ا	ش	ه	■	ت	ع	ا	ل	ی	■	ی	ب
۵	م	ر	س	ی	■	ا	م	ن	ی	ه	■	ر	و	د	ل
۶	ی	و	■	ا	س	ل	و	ب	■	م	و	ه	ن	■	ن
۷	■	ت	ن	ب	ک	■	ب	ل	ا	ی	ا	■	گ	و	د
۸	ل	ی	و	■	ر	م	ی	■	م	ت	ل	■	و	ا	ی
۹	ن	ن	ر	■	ت	ی	ز	پ	ا	■	ا	ر	گ	ن	■
۱۰	گ	■	م	ا	ر	ک	■	ا	د	ی	ن	ه	■	ی	ک
۱۱	ت	ش	ن	ه	■	س	ی	د	ن	ی	■	ب	ا	ل	ا
۱۲	ه	ا	■	ن	و	ر	و	ز	■	ل	م	ا	ز	■	ت
۱۳	■	ف	و	ی	ل	■	و	ی	س	■	ح	ن	ا	ی	ی
۱۴	ط	ع	ن	■	ی	ک	ه	س	و	ا	ر	■	د	ر	و
۱۵	ب	ی	گ	و	د	ی	■	ت	ر	ا	ز	■	ه	ا	ن

حل جدول ویژه ۷۲۳۸

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	س	ه	ش	■	ق	ا	ل	ب	■	ک	ر	و	ت	و	ن
۲	ا	و	ه	■	د	ن	ب	ر	ا	و	ن	■	و	ک	ر
۳	ت	س	ا	و	ی	■	ه	ج	ی	■	گ	ی	ت	ی	■
۴	ر	■	م	ط	ر	ح	■	ل	و	ب	ی	ا	■	و	ا
۵	ا	ن	ت	ن	■	ص	ن	و	ب	ر	■	ر	ی	م	ن
۶	پ	ی	■	م	ا	ه	ی	ت	■	ا	پ	و	س	■	ت
۷	■	ر	و	ن	ق	■	م	ه	چ	و	ر	■	ا	ل	ف
۸	ب	ن	ر	■	ا	ت	ک	■	ن	و	ه	■	و	ف	ا
۹	ل	گ	د	■	م	ن	ت	س	ب	■	ی	ک	ل	ا	■
۱۰	و	■	ا	س	ت	پ	■	ن	ا	م	ز	د	■	ف	م
۱۱	ک	ل	ن	ل	■	و	ا	گ	ن	ر	■	ی	ا	ه	و
۱۲	ه	و	■	م	ت	ش	خ	ص	■	س	ب	و	ح	■	ل
۱۳	■	ا	ب	ک	ا	■	ا	ب	ک	■	ا	ر	ش	ی	و
۱۴	خ	ش	ت	■	س	ی	ل	و	ا	ن	ه	■	ا	م	د
۱۵	ا	ک	ی	ل	ی	س	■	ر	و	س	و	■	م	ن	ی

حل سودوکو ۵۱۱۶

۴	۳	۲	۷	۱	۸	۹	۵	۶				۸	۹	۷	۴	۵	۶	۳	۲	۱
۷	۱	۵	۳	۶	۹	۴	۲	۸				۲	۴	۶	۱	۹	۳	۸	۷	۵
۶	۹	۸	۲	۴	۵	۳	۷	۱				۵	۳	۱	۲	۸	۷	۹	۴	۶
۲	۵	۳	۹	۷	۶	۸	۱	۴				۹	۶	۴	۵	۱	۲	۷	۳	۸
۹	۷	۴	۱	۸	۲	۶	۳	۵				۷	۲	۳	۹	۶	۸	۱	۵	۴
۸	۶	۱	۵	۳	۴	۲	۹	۷				۱	۸	۵	۳	۷	۴	۶	۹	۲
۵	۴	۷	۸	۲	۳	۱	۶	۹	۲	۴	۷	۳	۵	۸	۶	۴	۹	۲	۱	۷
۱	۲	۶	۴	۹	۷	۵	۸	۳	۱	۶	۹	۴	۷	۲	۸	۳	۱	۵	۶	۹
۳	۸	۹	۶	۵	۱	۷	۴	۲	۵	۸	۳	۶	۱	۹	۷	۲	۵	۴	۸	۳
						۶	۵	۷	۴	۹	۲	۸	۳	۱						
						۸	۳	۱	۶	۷	۵	۲	۹	۴						
						۲	۹	۴	۳	۱	۸	۵	۶	۷						
۷	۵	۳	۶	۴	۱	۹	۲	۸	۷	۵	۶	۱	۴	۳	۹	۶	۲	۷	۸	۵
۹	۱	۶	۸	۲	۳	۴	۷	۵	۸	۳	۱	۹	۲	۶	۷	۸	۵	۴	۱	۳
۴	۸	۲	۹	۵	۷	۳	۱	۶	۹	۲	۴	۷	۸	۵	۱	۴	۳	۲	۶	۹
۲	۳	۴	۷	۸	۶	۵	۹	۱				۵	۱	۲	۶	۹	۷	۸	۳	۴
۵	۷	۱	۲	۹	۴	۸	۶	۳				۶	۷	۸	۲	۳	۴	۵	۹	۱
۶	۹	۸	۱	۳	۵	۲	۴	۷				۴	۳	۹	۸	۵	۱	۶	۲	۷
۳	۶	۹	۴	۷	۸	۱	۵	۲				۲	۹	۴	۵	۱	۶	۳	۷	۸
۸	۴	۷	۵	۱	۲	۶	۳	۹				۳	۶	۱	۴	۷	۸	۹	۵	۲
۱	۲	۵	۳	۶	۹	۷	۸	۴				۸	۵	۷	۳	۲	۹	۱	۴	۶

برای حل جدول اعداد باید در هر مربع کوچک‌تر ۳ در ۳ هیچ عدد تکراری وجود نداشته باشد.
همچنین هیچ عددی در یک سطر یا ستون مربع بزرگ ۹ در ۹ تکرار نشده باشد.

سودوکو ۵۱۱۷

۸					۵										۷					۲
	۹			۱												۱			۵	
		۴	۳														۴	۶		
		۵			۹			۱				۱			۲			۷		
	۴			۲			۷						۶			۳			۸	
۹			۸			۴								۲			۵			۹
					۸	۱								۷	۱					
				۷			۶						۸			۵				
			۶					۷		۴		۵					۳			
									۸		۱									
								۹		۶		۷								
									۲		۴									
			۵					۳		۲		۱					۵			
				۴			۱						۹			۷				
					۶	۵								۴	۸					
۲			۶			۹								۸			۹			۴
	۱			۲			۵						۲			۸			۶	
		۹			۸			۷				۳			۱			۵		
		۳	۲														۶	۳		
	۹			۱												۲			۸	
۴					۹										۵					۱